

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΩΝ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΟ
ΣΤΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ
15, 2001**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2003

ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΣΤΟ ΚΑΡΑΜΠΟΥΡΝΑΚΙ ΚΑΤΑ ΤΟ 2001: Ο ΑΡΧΑΙΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ

Η πανεπιστημιακή ανασκαφή του αρχαίου οικισμού στο πρώην στρατόπεδο «Κόδρα» στο Καραμπουρνάκι, διήρκεσε το καλοκαίρι του 2001 πέντε εβδομάδες. Σε αυτή συμμετείχαν δώδεκα εργάτες, δέκα μεταπτυχιακοί και τριάντα οκτώ προπτυχιακοί φοιτητές Αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου και άλλων ελληνικών και ξένων Πανεπιστημίων¹.

Κατά τις ανασκαφές του 2001 ανοίχτηκαν έντεκα νέες τομές², ενώ συνεχίστηκε και ολοκληρώθηκε η ανασκαφή σε άλλες τέσσερις που είχαν ξεκινήσει σε παλιότερες ανασκαφικές περιόδους³ (Σχ. 1). Όπως πάντα, οι τομές είχαν διαστάσεις 4x4 μ., με μάρτυρα ενός μέτρου. Έξι από τις καινούργιες τομές ανοίχτηκαν στο δυτικό τμήμα της τούμπας που είχε μείνει ανεξερεύνητο μέχρι σήμερα, ενώ οι υπόλοιπες πέντε συμπληρώνουν τμήματα του οικισμού που είχαν αρχίσει να ανασκάπτονται τις προηγούμενες χρονιές στη νότια και ανατολική πλευρά της τούμπας.

Και κατά τις περσινές μας έρευνες ήρθε στο φως πλήθος μαρτυριών από τη νεότερη ιστορία του χώρου. Διάφορες μόνιμες κατασκευές, σύγχρονες ταφές αλόγων⁴ και αρκετά σύγχρονα αντικείμενα⁵ αποκαλύφθηκαν διάσπαρτα σε διάφορα σημεία του οικισμού. Σε μία τομή βρέθηκαν ανάμεσα στα άλλα, κουμπιά από στρατιωτικές στολές, κάλυκες όπλων, μεταλλικά δοχεία και ένα γαλλικό κράνος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Σε αντίθεση με τα προηγούμενα χρόνια, δεν αποκαλύφθηκαν πολλοί πιθεώνες

1. Υπεύθυνοι για τις ανασκαφικές τομές ήταν η υποψήφια διδάκτωρ Α. Αρβανιτάκη, καθώς και οι μεταπτυχιακοί φοιτητές Ζ. Παρθένη, Κ. Τσονάκα και Π. Χοβαρδάς. Υπεύθυνες για τις καταγραφές, τη σχεδίαση του ανασκαφικού υλικού και την τακτοποίηση του φωτογραφικού αρχείου ήταν οι μεταπτυχιακές φοιτήτριες Ε. Αλεβίζου, Λ. Κοκκίνου και Ε. Χιώτη. Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει για άλλη μια φορά στον υποψήφιο διδάκτορα Γ. Παπαζαφειρίου, ο οποίος πρωτοστατεί στη συγκόλληση των κεραμικών ευρημάτων. Τη φωτογράφιση ανέλαβαν η μεταπτυχιακή φοιτήτρια Ν. Μουτίδου και η φοιτήτρια Μ. Παπαγεωργίου, ενώ την αρχιτεκτονική αποτύπωση των ανασκαφικών τομών έκανε η τελειόφοιτη φοιτήτρια της αρχιτεκτονικής Ο. Μιονάτσου.

Εποικοδομητική και απρόσκοπτη ήταν και πέρσι η συνεργασία μας με την ΙΣΤ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Θέλουμε επίσης να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας στους φορείς που ενίσχυσαν οικονομικά το ανασκαφικό και ερευνητικό μας έργο κατά το 2001 και συγκεκριμένα το Υπουργείο Μακεδονίας-Θράκης, τον Δήμο Καλαμαριάς και το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο.

2. Πρόκειται για τις τομές 27-97δ, 27-90δ, 27-79β, 27-79γ, 27-90α, 27-90γ, 23-1α, 23-5γ, 23-14α, 23-5β, 26-10β.

3. Η ανασκαφική έρευνα συνεχίστηκε στις τομές 22-94δ, 22-95δ, 23-25β, 23-1δ.

4. Κυρίως σε τομές που ανασκάφτηκαν στο νότιο τμήμα της τούμπας, όπως οι 23-5β, 23-1α, 23-14α.

5. Τα περισσότερα σύγχρονα αντικείμενα εντοπίστηκαν σε τομές που ανασκάφτηκαν στο ανατολικό τμήμα της τούμπας, μερικές φορές μάλιστα –όπως στην τομή 23-5β– σε βάθος σχεδόν 0,70 μ.

στις νέες τομές. Δύο πιθάρια βρέθηκαν στην τομή 27-90γ, ενώ άλλα δύο λίγο νοτιότερα στην τομή 26-10β (Σχ. 1).

Αρχιτεκτονικά κατάλοιπα εντοπίστηκαν σε διάφορα σημεία της τούμπας, σύγχρονα με εκείνα που έχουν έως σήμερα αποκαλυφθεί στον αρχαίο οικισμό. Στην τομή 27-90δ, στο βορειοδυτικό τμήμα της τούμπας, αποκαλύφθηκαν τμήματα τριών τοίχων (Εικ. 1). Οι δύο από αυτούς (α και γ) είναι παράλληλοι μεταξύ τους, ενώ οι άλλοι δύο (β και γ) σχηματίζουν γωνία και ορίζουν έναν χώρο που συνεχίζεται έξω από τα όρια της τομής⁶. Λάκκος που ανοίχτηκε μεταγενέστερα στη γωνία των δύο παραπάνω τοίχων (β και γ στην τομή 27-90δ) κατέστρεψε το εσωτερικό τους μέτωπο.

Η ανασκαφή συνεχίστηκε προς τα βόρεια, στην τομή 27-90α, με στόχο να βρεθεί η συνέχεια του τοίχου (β), ωστόσο η κατάσταση διατήρησης των αρχαίων ήταν και εδώ απογοητευτική. Μόνο στη νοτιοανατολική γωνία της νέας αυτής τομής διασώθηκε μια στρώση από μικρά βότσαλα και όστρεα που φαίνεται να συνδέεται με το αντίστοιχο βοτσαλωτό που αποκαλύφθηκε στην προηγούμενη τομή 27-90δ. Παρόμοιες κατασκευές αποκαλύφθηκαν παλιότερα και σε άλλα σημεία του αρχαίου οικισμού και ίσως να πρόκειται για υπόστρωμα δαπέδων αυλών ή δρόμων⁷. Πολλές φορές τα βοτσαλωτά αυτά βρίσκονται σε επάλληλες στρώσεις, όπως ακριβώς και στην τομή 27-90δ. Ανάλογη στρώση με βότσαλα και όστρεα αποκαλύφθηκε και στη βορειοανατολική γωνία της τομής 23-1α (Εικ. 2).

Μεγάλη συγκέντρωση λίθων, με αρχιτεκτονικά κατάλοιπα ανάμεσά τους, ήρθε στο φως και στο ανατολικό τμήμα της τούμπας, στην τομή 23-5γ (Εικ. 3). Στην περιοχή αυτή έχουν διατηρηθεί σημαντικά τμήματα κτισμάτων του αρχαίου οικισμού. Μετά την απομάκρυνση των πεσμένων λίθων αποκαλύφθηκαν τέσσερις τοίχοι, ενώ σε δύο σημεία αργοί λίθοι σχημάτιζαν δύο στρώσεις που βρίσκονται σε δύο διαφορετικά επίπεδα. Η ψηλότερη σχετίζεται πιθανόν με τον μεγαλύτερο και καλύτερα σωζόμενο τοίχο της τομής, ενώ η χαμηλότερη με τους υπόλοιπους τοίχους που ήρθαν στο φως εδώ. Πρόκειται πιθανόν για λιθόστρωτο δρόμου ή αυλής.

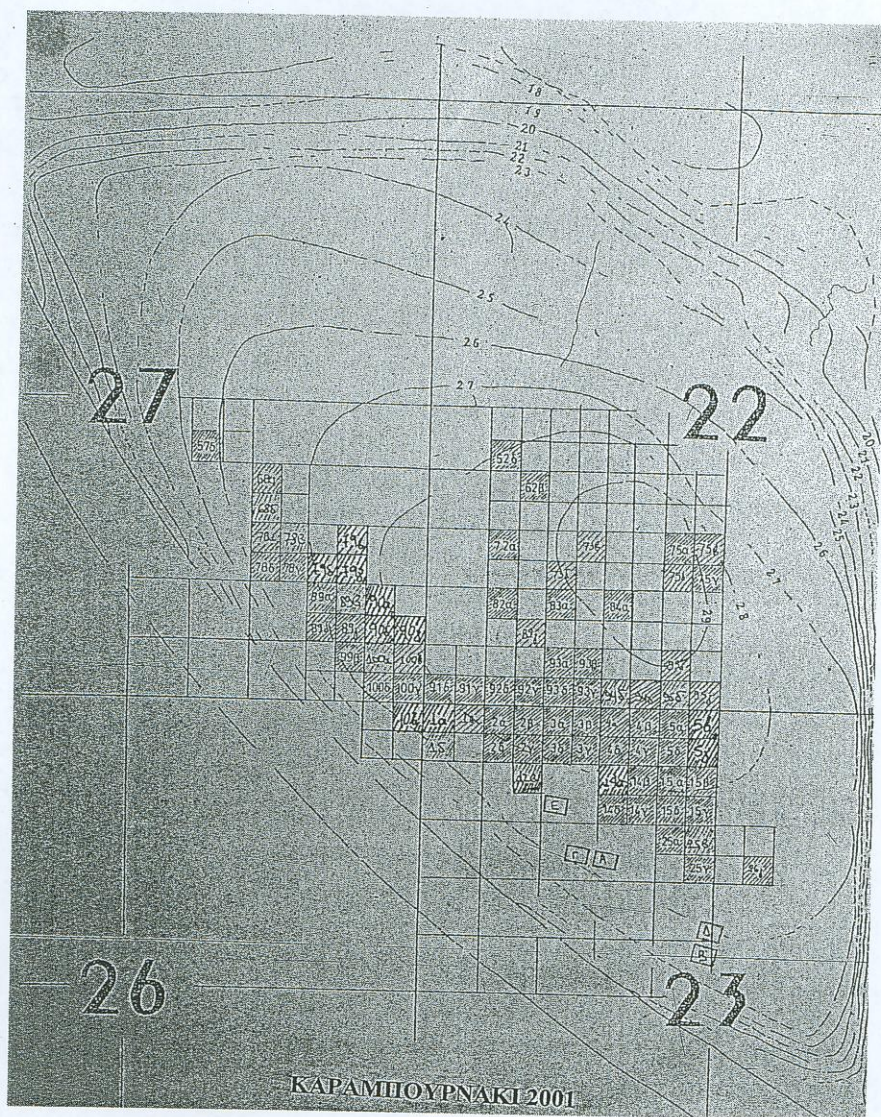
Από την τελευταία ανασκαφική περίοδο δεν έλειψαν και οι γνωστές μας πλέον κυψελόμορφες κατασκευές⁸. Όπως και εκείνες που εντοπίστηκαν σε προηγούμενες ανασκαφικές περιόδους, έχουν την άνω διάμετρο μικρότερη από την κάτω και είναι σκαμμένες σε πολύ σκληρό σκούρο καστανό καθαρό χώμα, πάχους 0,40 μ. περίπου, και στη συνέχεια στο σκληρό «λευκό» χώμα που θεωρείται το φυσικό της περιοχής. Κεραμική εισαγμένη και ντόπια, οστά, όστρεα, αργοί λίθοι και σε κάποιες περιπτώσεις πλίνθοι αποτελούσαν το γέμισμά τους.

Μία τέτοια κυψελόμορφη κατασκευή, μικρών σχετικά διαστάσεων (1,25 μ. βάθος, 0,80 μ. άνω διάμετρος και 1,47 μ. κάτω διάμετρος), που αποκαλύφθηκε στην

6. Δυστυχώς όμως, τα αρχαία στρώματα στη διπλανή προς τα δυτικά τομή 27-89γ, που είχε ανασκαφεί στο παρελθόν, είναι τελείως κατεστραμμένα από σύγχρονες επεμβάσεις και έτσι δε μας έχει διασωθεί η συνέχεια του χώρου αυτού.

7. Βλ. Μ. Τιβέριος – Ε. Μανακίδου – Δ. Τσιαφάκη, ΑΕΜΘ 14, 2000, 206.

8. Εντοπίστηκαν στις τομές 22-95δ, 22-94δ και 27-79δ. Βλ. σχετικά: Μ. Τιβέριος – Ε. Μανακίδου – Δ. Τσιαφάκη, ΑΕΜΘ 14, 2000, 208 (όπου και η παλιότερη βιβλιογραφία).

Σχ. 1 Τοπογραφικό της τούμπας με τις ανεσκαμμένες τομές.

τομή 27-79δ (Εικ. 4), μας έδωσε ενδιαφέρουσες πληροφορίες για τις δραστηριότητες των κατοίκων του αρχαίου οικισμού. Χώματα και άφθονη κεραμική ήταν το γέμισμά της. Μόνο που στην περίπτωση αυτή η κεραμική αποτελούνταν σχεδόν αποκλειστικά από διάφορα τμήματα κυρίως ωκελύφων κυλίκων, μερικά μάλιστα από τα οποία είχαν ριχθεί στην κυψελόμορφη κατασκευή πριν ψηθούν.

Από τα πλέον ενδιαφέροντα ευρήματα της φετινής ανασκαφής ήταν το σύνολο της κεραμικής που αποκαλύφθηκε στην «άργελλα» –έτσι ονομάζουμε την υπόσκαφη κατασκευή, σύμφωνα με τις αρχαίες πηγές– που προαναφέραμε (τομή 27-79δ). Εδώ βρέθηκαν σε επάλληλα στρώματα μεγάλες ποσότητες από όστρακα ντόπιων αγγείων που ανήκουν σε μια κατηγορία στην οποία έχουμε δώσει το όνομα «ιονίζουσα ωκελύφη κεραμική» (Εικ. 5). Τέτοια κεραμική, γνωστή και από τις προηγούμενες χρονιές των ερευνών μας στο Καραμπουρνάκι, έχει βρεθεί και σε γειτο-

νικούς οικισμούς, όπως στη Σίνδο, στην Τούμπα Θεσσαλονίκης, στην Τράπεζα Λεμπέτ στη Σταυρούπολη, στη Νέα Φιλαδέλφεια και στη σύγχρονη Θέρμη. Πολλά όστρακα συγκολλήθηκαν και μας έδωσαν ολόκληρα αγγεία, χάρη στην εξαιρετική ικανότητα και την επιμονή του συνεργάτη της ανασκαφής Γ. Παπαζαφειρίου και των μελών της ομάδας του. Προς το παρόν έχουν συγκολληθεί τριάντα πέντε αγγεία και αρκετά μικρότερα τμήματά τους.

Τα αγγεία αυτά, όπως είναι γνωστό, καλύπτονται κυρίως από ερυθρό επίχρισμα, έχουμε όμως και ορισμένα με καστανόμαυρο επίχρισμα. Ανάμεσά τους κυριαρχεί η άποδη κύλικα σε ποικιλία μεγεθών. Υπάρχουν επίσης και φιαλόσχημα με προχολή αγγεία, κυάθια, οινοχόες και όλπες. Μοναδικός είναι ένας κομψός αρυτήρας, που φέρει οπή για ανάρτηση στη λαβή του. Έχουμε δηλαδή να κάνουμε αποκλειστικά με συμποσιακά σκεύη. Σε συνδυασμό με την παραπάνω διαπίστωση, υπενθυμίζουμε την εύρεση στον οικισμό σπόρων σταφυλιού και πολύ μεγάλο αριθμού οξυπύθμενων αμφορέων από διάφορα κέντρα του αρχαίου ελληνικού κόσμου, οι περισσότεροι από τους οποίους χρησίμευαν για τη μεταφορά κρασιού.

Ωστόσο, το εύρημα αποκτά ιδιαίτερη σημασία και για άλλους λόγους. Πολλά από τα αγγεία αυτά παρουσιάζουν προφανείς κατασκευαστικές ατέλειες: ζουληγμένα σχήματα, αποκολλημένες λαβές, φουσκώματα και ραγίσματα του πηλού, άνιση επάλειψη και επακόλουθη κακή όπτηση του επιχρίσματος. Χωρίς αμφιβολία πρόκειται για ελαττωματικά προϊόντα, δηλαδή απορρίμματα, ενός κεραμικού εργαστηρίου, τη θέση του οποίου θα πρέπει να αναζητήσουμε στον αρχαίο οικισμό και πιθανόν κοντά στην περιοχή όπου βρέθηκαν. Σε αυτό συνηγορεί και το ότι μαζί με τα ψημένα όστρακα βρέθηκαν και άψητα τμήματα αγγείων, κυρίως λαβές. Οπωσδήποτε, όλα τα παραπάνω σχετίζονται με το κεραμικό εργαστήριο το οποίο κατασκεύαζε την ιωνίζουσα ωκέλυφη κεραμική, που απαντάται συχνά στην περιοχή του μυχού του Θερμαϊκού κόλπου.

Δείγματα του πηλού της κεραμικής αυτής δόθηκαν για χημική ανάλυση στο Ινστιτούτο Πολιτιστικής και Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας στην Ξάνθη. Σχετικά με τη χρονολόγηση αυτού του ευρήματος, τα λιγοστά άλλα κεραμικά συνευρήματα μας επιτρέπουν να το τοποθετήσουμε στους αρχαίους χρόνους.

Από τα υπόλοιπα κεραμικά ευρήματα θα θέλαμε να επισημάνουμε την παρουσία εισαγμένων και άλλων ντόπιων αγγείων, και μάλιστα σε αξιόλογες ποσότητες. Ο 8ος αιώνας εκπροσωπείται με αρκετά εισαγμένα γεωμετρικά αγγεία, κυρίως σκύφους με κρεμαστά ημικύκλια, ενώ αισθητή είναι η παρουσία της ντόπιας κεραμικής της εποχής σιδήρου. Έχουμε επίσης και όστρακα από αγγεία, κατά το πλείστον μεγάλων διαστάσεων, που ανήκουν στη λεγόμενη «ασημίζουσα» κεραμική⁹. Δείγματα της κεραμικής αυτής χρονολογούνται και στους επόμενους αρχαίους χρόνους, μαζί με μεγάλες οινοχόες που διακοσμούνται με πλατιές καστανές ταινίες.

Στους αρχαίους χρόνους, περίοδο ακμής του οικισμού, κυριαρχούν τα αγγεία από διάφορα εργαστήρια της ανατολικής Ελλάδας σε μεγάλη ποικιλία σχημάτων,⁹

9. Σύμφωνα με την ονομασία που έχει δώσει σε αυτή την κεραμική κατηγορία ο Μ. Τιβέριος, βλ. Μ. Τιβέριος, Εγνατία 5, 1995-2000, 309 σημ. 44.

όπως ιωνικές κύλικες, χιώτικοι κάλυκες, οινοχόες, λέβητες και πινάκια. Λιγοστά ήταν φέτος τα πρωτοκορινθιακά όστρακα. Στον 6ο αιώνα έχουμε εισαγωγές αγγείων κυρίως από την Κόρινθο και την Αθήνα. Τα αττικά αγγεία επικρατούν σε όλο τον 5ο αι. π.Χ.

Ιδιαίτερη μνεία κάνουμε σε τρία εισαγμένα παραδείγματα, που προέρχονται από κεραμικά εργαστήρια με μικρή εκπρόσωψη στην περιοχή και μαρτυρούν το εύρος των επαφών του οικισμού μας με τον υπόλοιπο ελληνικό και μη ελληνικό κόσμο. Στο πρώτο μισό του 7ου αι. π.Χ. χρονολογείται ένας αποσπασματικά σωζόμενος κάνθαρος της ομάδας G2-3 (Εικ. 6), με παραδείγματα γνωστά από την περιοχή της Τρωάδας και του Βορείου Αιγαίου¹⁰, όπως π.χ. από τη Θάσο, τη Λήμνο και τη Σαμοθράκη. Το αγγείο φέρει στο σώμα κάθετες κυματιστές γραμμώσεις καστανού χρώματος και στο χείλος πλαστικά φίδια. Πρέπει να σημειώσουμε ότι το αγγείο μας συγκολλήθηκε από πολλά όστρακα, που βρέθηκαν στην τομή 23-1α, ενώ ορισμένα άλλα είχαν βρεθεί πέρις στη διπλανή τομή 23-1δ.

Το άλλο εύρημα χρονολογείται γύρω στα μέσα του 6ου αιώνα και είναι τμήμα ενός μελαμβαφούς λακωνικού κρατήρα (Εικ. 7)¹¹. Τμήματα παρόμοιων κρατήρων είχαμε εντοπίσει και σε παλιότερες επιφανειακές μας έρευνες στην κορυφή της τούμπας. Τα λακωνικά αγγεία είναι εξαιρετικά σπάνια στη Μακεδονία¹² και στο Βόρειο Αιγαίο, αφού απαντώνται συνήθως σε περιοχές που είχαν άμεσες σχέσεις με τη Σπάρτη, όπως ήταν οι αποικίες της¹³.

Αναπάντεχο εύρημα ήταν το τριφυλλόσχημο στόμιο μιας αρχαϊκής φοινικικής οινοχόης (Εικ. 8)¹⁴, ενός σχήματος αρκετά συχνού σε φοινικικές θέσεις της Ανατολικής και της Δυτικής Μεσογείου.

Από τους φετινούς εμπορικούς αμφορείς ξεχωρίζουν οι πρώιμοι αττικοί τύπου SOS, μια βάση λέσβιου αμφορέα που έχει κολλημένο πάνω της ένα μεγάλο κομμάτι σιδηροσκωρίας, επίσης χιώτικοι, σαμιάτικοι κορινθιακοί, μενδαίοι και ντόπιοι. Μία ακόμη ενδιαφέρουσα χαρακτή επιγραφή ήρθε να προστεθεί στις ήδη γνωστές από τις παλιότερες ανασκαφικές περιόδους. Τα γράμματα, ανάμεσα στα οποία κυριαρχεί το γράμμα κόππα, έχουν χαραχθεί σ' ένα τμήμα μιας κεραμίδας με έντονο κόκκινο επίχρισμα. Πιθανότατα πρόκειται για εμπορική επιγραφή, όπως μας βεβαιώνει η παρουσία αριθμητικών. Η γλώσσα της επιγραφής δε μοιάζει να είναι η ελληνική.

Ως μεμονωμένο εύρημα, αλλά σημαντικό λόγω της χρονικής του διαφοροποίησης από τα υπόλοιπα, αναφέρουμε τέλος το τμήμα γκρίζου στιλβωμένου αγγείου με

10. J. Boardman, *Early Greek Vase Painting* (1998) 52· R. M. Cook – P. Dupont, *East Greek Pottery* (1998)

25. Παραδείγματα από την Ανατολική Μακεδονία: Σ. Κόρτη-Κόντη, *Η «ανατολίζουσα» Μακεδονία* (2001) 54.

11. C. N. Stibbe, *Laconian Mixing Bowls. A History of the Krater Lakonikos from the seventh to the fifth Century B.C.* (1989) 37 κ.ε. (ομάδα F).

12. Λακωνικός αμφορέας από την Άκανθο: Ε. Τρακοσοπούλου στο: *Αρχαία Μακεδονία VI* (199). Επίσης λακωνικά αγγεία από τη Θάσο και την Καβάλα: Δ. Λαζαρίδης, *Νεάπολις-Χριστούπολις-Καβάλα* (1969) 76· Μ. Τιβέριος, *Εγνατία 1*, 1989, 44. Λακωνικό όστρακο από τη Σάνη στο Μουσείο Εκμαγείων: Τιβέριος, ό.π., 44 κ.ε. εικ. 4.

13. Για το εμπόριο και την εξάπλωση της λακωνικής κεραμικής βλ. Μ. Nafissi, στο Stibbe ό.π. (σημ. 11) 68 κ.ε.· Τιβέριος, ό.π. (σημ. 12) 46-48.

14. S. Moscati (εκδ.), *The Phoenicians. Κατάλογος έκθεσης στη Βενετία, Palazzo Grassi* (1988) 501.

εγχαράξεις και κυκλικές εμπιέσεις, πιθανόν της ύστερης εποχής χαλκού.

Δείγματα χώματος συγκεντρώθηκαν από όλες τις τομές και πέρασαν από το νεροκόσκινο, που λειτούργησε και φέτος καθ' όλη τη διάρκεια της ανασκαφής. Τη μελέτη των αποκαλυφθέντων σπόρων ανέλαβε η διδάκτωρ αρχαιοβοτανολογίας Σ. Βαλαμώτη και ανάμεσά τους έχουμε σπόρους από σταφύλι και κριθάρι, ενώ εντοπίστηκαν και λέπυρα σιτηρών στις τομές 22-94δ και 27-90α. Τα φετινά δείγματα, σε συνδυασμό με τους σπόρους ρόβης που είχαν βρεθεί παλιότερα (υπόσκαπτο της τομής 23-2δ)¹⁵ μας δίνουν μια εικόνα για τα είδη διατροφής των κατοίκων του οικισμού.

Τελειώνοντας, θα θέλαμε να μνημονεύσουμε επιγραμματικά την υπόλοιπη εργασία μας που πραγματοποιήθηκε, παράλληλα με την ανασκαφική, στους χώρους του διώροφου κτηρίου που στεγάζει τις δραστηριότητές μας στο στρατόπεδο Κόδρα. Πρόκειται για τις θεμελιώδεις για κάθε ανασκαφή εργασίες συγκόλλησης, συντήρησης, καταγραφής, σχεδίασης και φωτογράφισης των αρχαιολογικών ευρημάτων, καθώς και την αρχειοθέτηση των ανασκαφικών φωτογραφιών και των διαφανειών.

Θεσσαλονίκη,

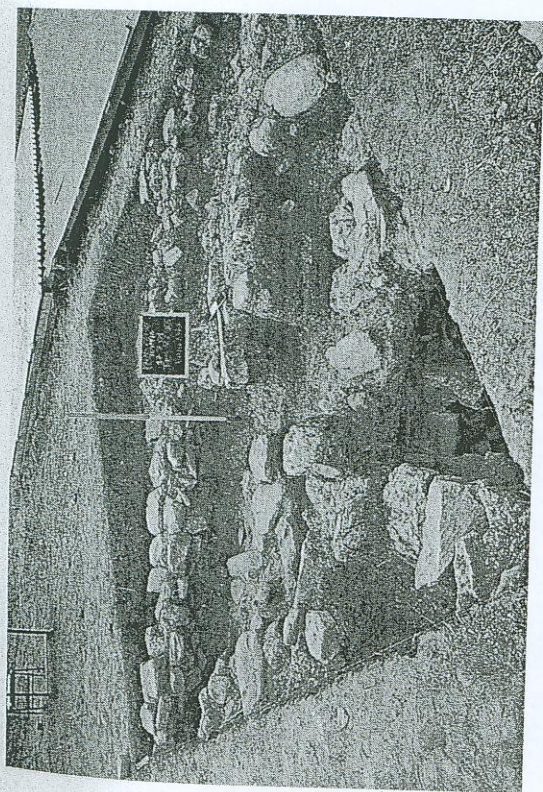
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο

Ξάνθη,

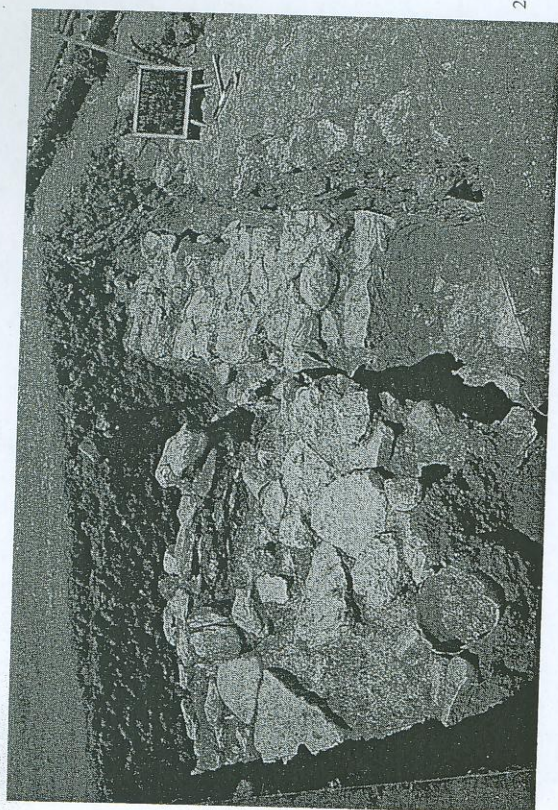
Ινστιτούτο Πολιτιστικής και Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας

*Μιχάλης Τιβέριος
Ελένη Μανακίδου
Δέσποινα Τσιαφάκη*

15. Μ. Τιβέριος – Ε. Μανακίδου – Δ. Τσιαφάκη, ΑΕΜΘ 14, 2000, 209-210.

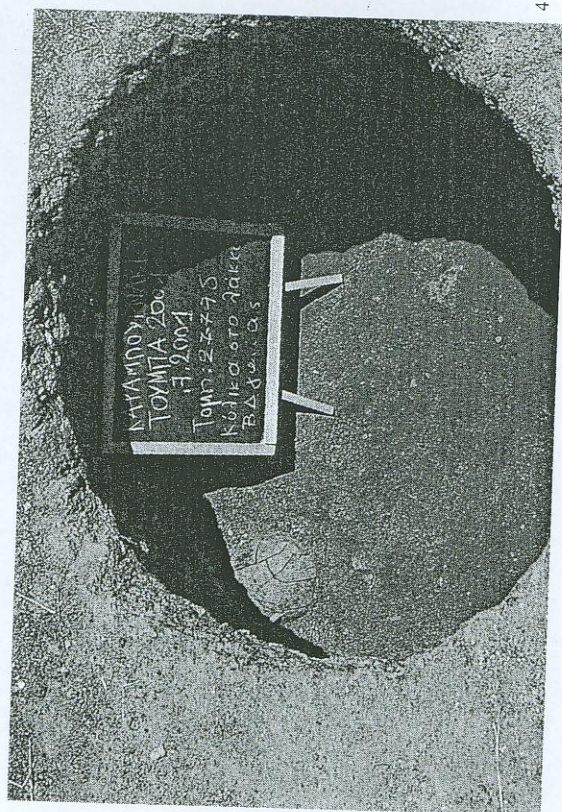
1

2

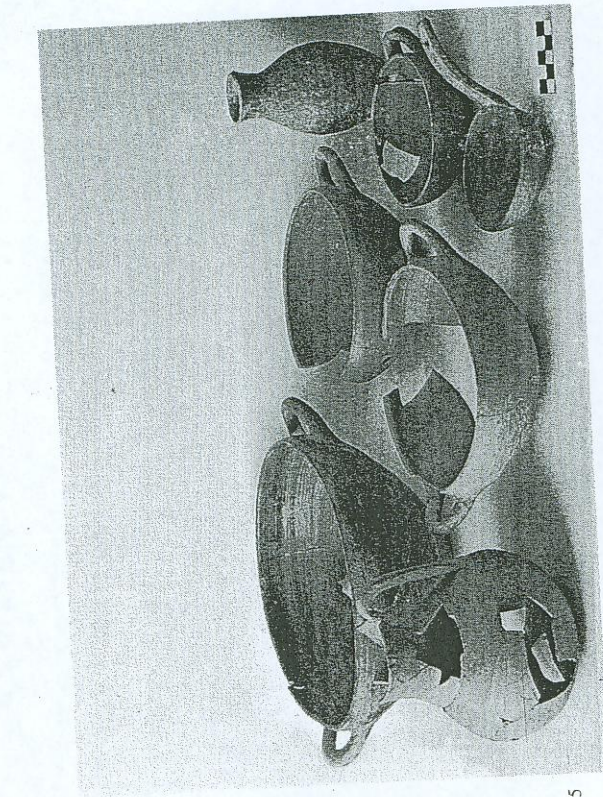

3

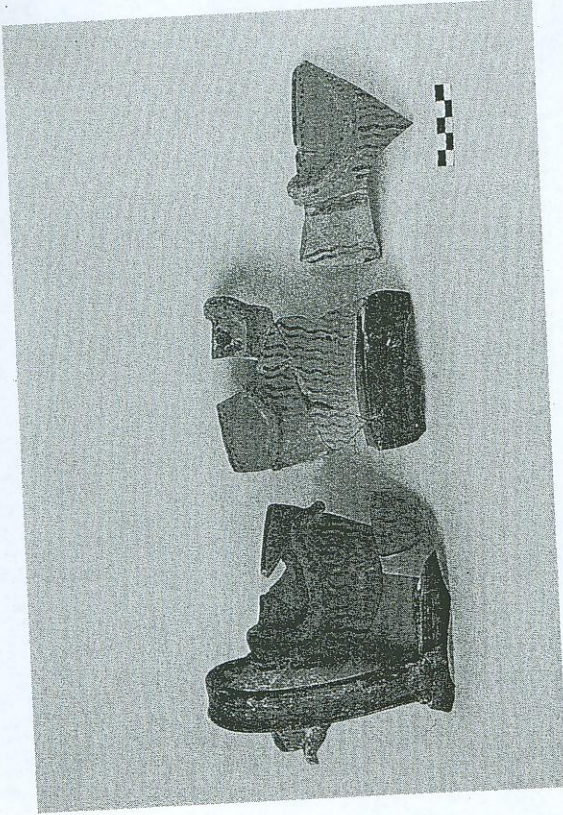

4

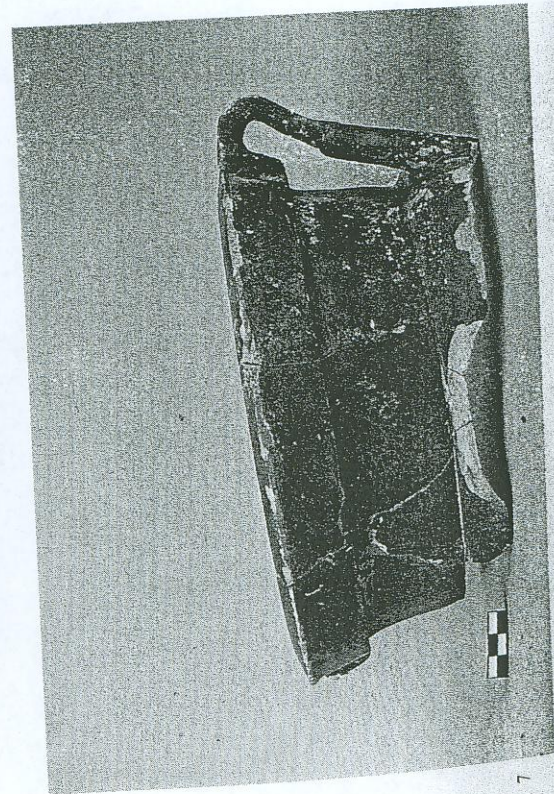
1. Τοίχοι στην τομή 27-90δ (γενική άποψη από ΒΔ). 2. «Βοθαλωτό» διάπεδο στη ΒΑ γωνία της τομής 23-1α. 3. Αρχιτεκτονικά λείψανα στην τομή 23-5γ. 4. Κοιμητήριο κατασκευή στην τομή 27-70δ. Διακρίνεται ντόπια ωκεάνια κλίμακα.

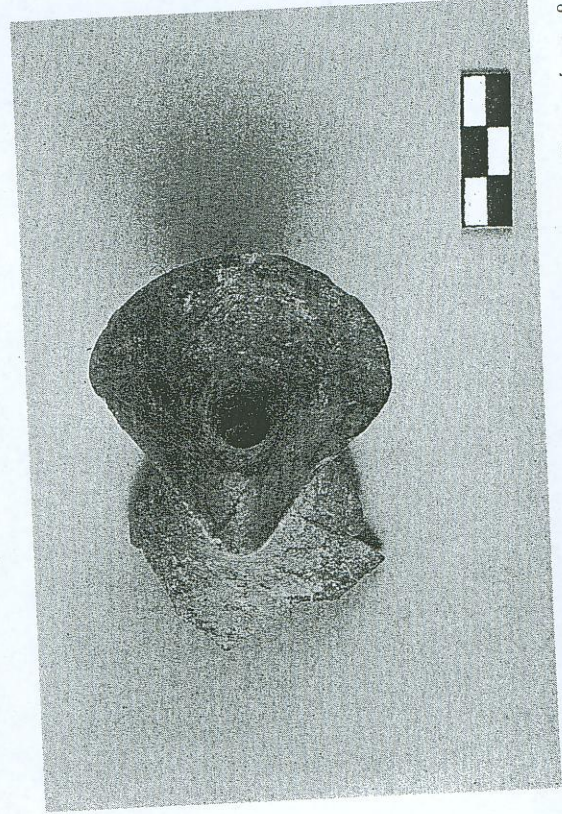
5

6

7

8

5. Αγγεία της «αινίζουσας ωκελόφης κεραμικής» από την κυρτέλιμορφη κατασκευή 27-79δ. 6. Κάνθαρος με πλαστικά φίδια στο χείλος. 7. Λακωνικός κρατήρας. 8.

Τριφυλλόσμη στόμιο φοινικικής αουχόης.